

CENTER FOR
THE STUDY OF
DEMOCRACY

Правни механизми за противодействие на дезинформацията

Димитър Марков

3-5 октомври 2022 г.

Противодействие на дезинформацията в ЕС

Съвместна
рамка за
борба с
хибридните
заплахи
(април 2016 г.)

Окончателен
доклад на
Експертната група
на високо
равнище по
фалшивите
новини и онлайн
дезинформацията
(март 2018 г.)

Съобщение
„Европейски
подход за борба с
дезинформацията,
разпространявана
онлайн“
(март 2018 г.)

Кодекс за
поведение във
връзка с
дезинформацията
(октомври 2018 г.)

План за действие
за борба с
дезинформацията
(декември 2018 г.)

Акт за
цифровите
услуги
(предстоящо
приемане)
(април 2022 г.)

Усъвършенстван
Кодекс за
поведение във
връзка с
дезинформацията
(юни 2022 г.)

Дефиниция на дезинформация

Под „дезинформация“ се разбира доказуемо невярна или подвеждаща информация, която се създава, представя и разпространява с цел да се извлече икономическа изгода или съзнателно да се въведе в заблуждение обществеността, като последиците от това могат да бъдат в ущърб на обществения интерес. В ущърб на обществения интерес са заплахи за демократичните политически процеси и за процесите на формиране на политика, както и за общественото благо — като защита на здравето на гражданите на ЕС, защита на околната среда и сигурността. Съобщаването за грешки, сатирата и пародията, както и ясно разпознаваеми политически мотивирани новини и коментари не се смятат за дезинформация.

Източник: Европейска комисия, Съобщение „Европейски подход за борба с дезинформацията, разпространявана онлайн“, март 2018 г.

Подходът на ЕС: без единно законодателство срещу дезинформацията

- По-прозрачна, надеждна и отговорна **онлайн екосистема**: контрол над рекламното позициониране, прозрачност относно спонсорирано съдържание, закриване на фалшиви профили, показатели за надеждност на източниците, инструменти за докладване, достъп на проверители на факти и изследователи до данни от платформи и т.н.
- Сигурни и устойчиви **изборни процеси**
- Насърчаване на образованието и **медийната грамотност**
- Подкрепа за **качествената журналистика** като съществен елемент на демократичното общество
- Противодействие на вътрешните и външните заплахи от дезинформация посредством **стратегическа комуникация**

Правни средства за противодействие на дезинформацията на национално равнище

Франция

- Закон за борба с манипулирането на информация: съдът може да разпорежи на онлайн платформа да премахне "неточни или подвеждащи твърдения или внушения за факти", които могат да "променят искреността на предстоящия вот" и са "разпространявани умишлено, изкуствено или автоматизирано", и то в масов мащаб
- Закон за свободата на печата: криминализиране на публикуването на фалшиви новини
- Изборен кодекс: криминализиране на разпространяването на "фалшиви новини", които водят до изкривяване на изборния резултат

Малта

- Наказателен кодекс: криминализиране на разпространението на фалшиви новини (злонамерено разпространяване на фалшиви новини, които могат да разтревожат общественото мнение или да нарушат обществения ред или обществения мир, или да предизвикат смут сред обществото или сред определени слоеве от него)

Правни средства за противодействие на дезинформацията на национално равнище

Литва

- Закон за предоставяне на информация на обществеността: забрана за разпространение на дезинформация (умишлено разпространяване на невярна информация)

Австрия

- Наказателен кодекс: криминализиране на разпространяването на фалшиви новини по време на избори и референдуми

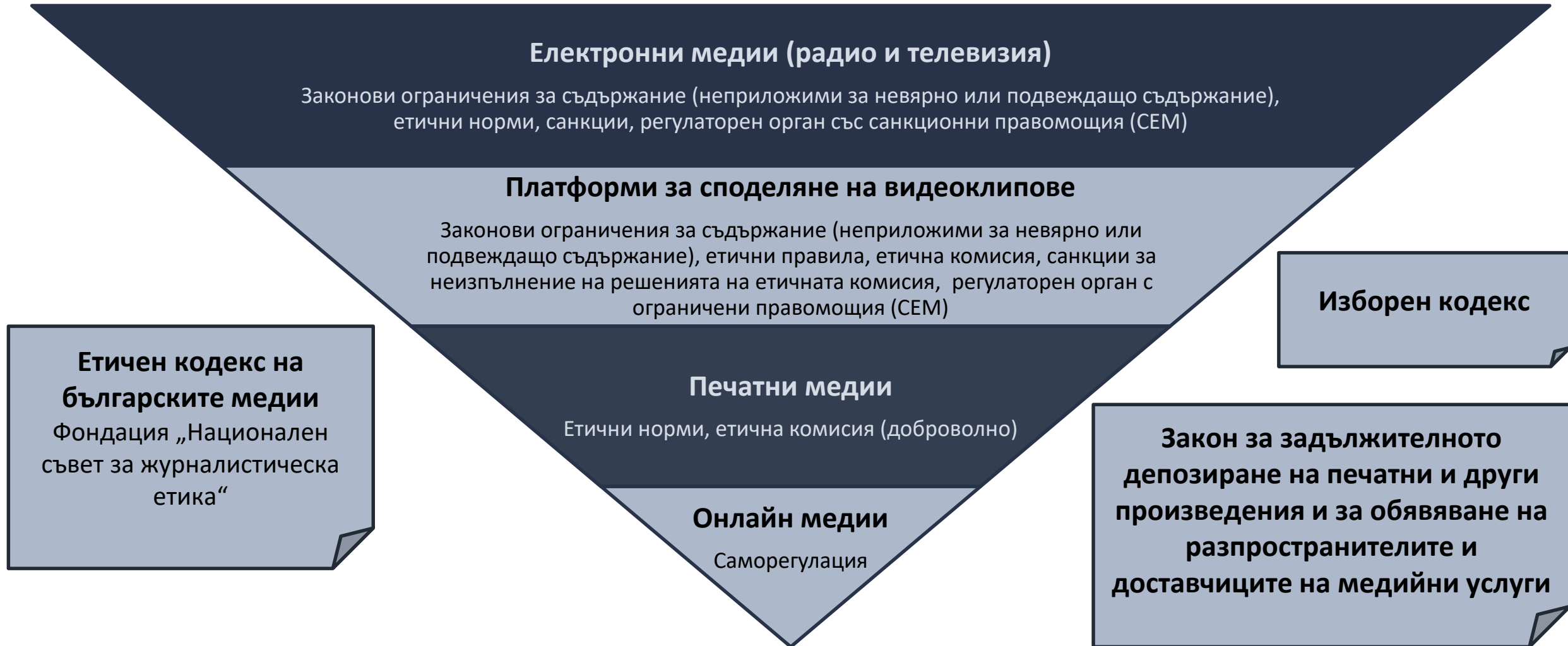
Гърция

- Наказателен кодекс: криминализиране на пораждането на страх чрез разпространяване на фалшиви новини през интернет

Полша

- Закон за местните избори: съдът може да издаде разпореждане, с което да забрани публикуването на „неверни данни или информация“ за кандидат на избори

Правна рамка на медиите в България

Етичен кодекс на българските медии

1. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДОСТОВЕРНА ИНФОРМАЦИЯ НА ОБЩЕСТВОТО

1.1. Точност

1.1.1. Ще предоставяме на обществото точна и проверена информация и няма преднамерено да скриваме или изопачаваме факти.

1.1.2. Няма да публикуваме информация, за която знаем, че е невярна.

1.1.3. Няма да подвеждаме обществото и ясно ще посочваме къде са използвани манипулирани текстове, документи, образи и звуци.

1.1.4. Ясно ще разграничаваме фактите от коментарите и предположенията.

1.1.5. В коментарите и анализите ще се стремим да представяме разнообразни мнения и гледни точки.

1.1.6. При отразяване на спорове ще се стремим да дадем възможност на засегнатите страни да изразят своята позиция.

1.2. Поправки

1.2.1. Ще публикуваме ясна и достатъчно забележима поправка, щом бъде доказано, че е публикувана неточна или подвеждаща информация, и ще се извиним, ако е необходимо.

1.2.2. Ще предоставяме право на отговор на лица и организации, засегнати пряко от неточни или подвеждащи публикации.

1.3. Източници

1.3.1. Ще се стремим да проверяваме информацията преди нейното публикуване, като търсим и използваме различни източници, и доколкото е възможно ще посочваме нейния произход.

1.3.2. Предпочитаме да използваме идентифицирани източници пред анонимните, чиято честност и надеждност не може да се прецени от обществото.

1.3.3. Няма да разкриваме поверителните си източници на информация.

1.3.4. Винаги ще посочваме, когато информацията не е потвърдена.

Собственост на медиите

Печатни медии

Публикуване: информация за действителния собственик (в първия брой за всяка година + в първия брой след промяна + на интернет страницата на издателя)

Деклариране: получено финансиране (размер, основание, източник), публична длъжност на действителния собственик (до 30 юни всяка година + в 7-дневен срок от промяна на действителния собственик)

Контролен орган: Министерство на културата

Електронни медии

Проверка при лицензиране: произход, структура и разпределение на собствеността на капитала, участие в други медийни предприятия, забрана за лицензиране на лица, които не могат да докажат произхода на имуществото си

Публичен регистър: данни за упражняващите контрол върху управлението на оператора, персонален състав на органите на управление, действителен собственик

Контролен орган: Съвет за електронни медии

Общи изисквания

Дейности забранени за офшорни дружества: учредяване или придобиване на участие в лице, което е издател на периодични печатни произведения или кандидатства или е получило лиценз за радио и телевизионен оператор

Достъп до обществена информация: управляващи и контролиращи лица, икономически свързани лица, финансови резултати

Наказателна отговорност за разпространение на дезинформация

Чл. 326. (1) Който предава по радио, телефон или по друг начин неверни повиквания или заблуждаващи знаци за помощ, злополука или тревога, се наказва с лишаване от свобода до две години.

(2) Ако от деянието по ал. 1 са настъпили значителни вредни последици, наказанието е лишаване от свобода до пет години и глоба от десет хиляди до петдесет хиляди лева.

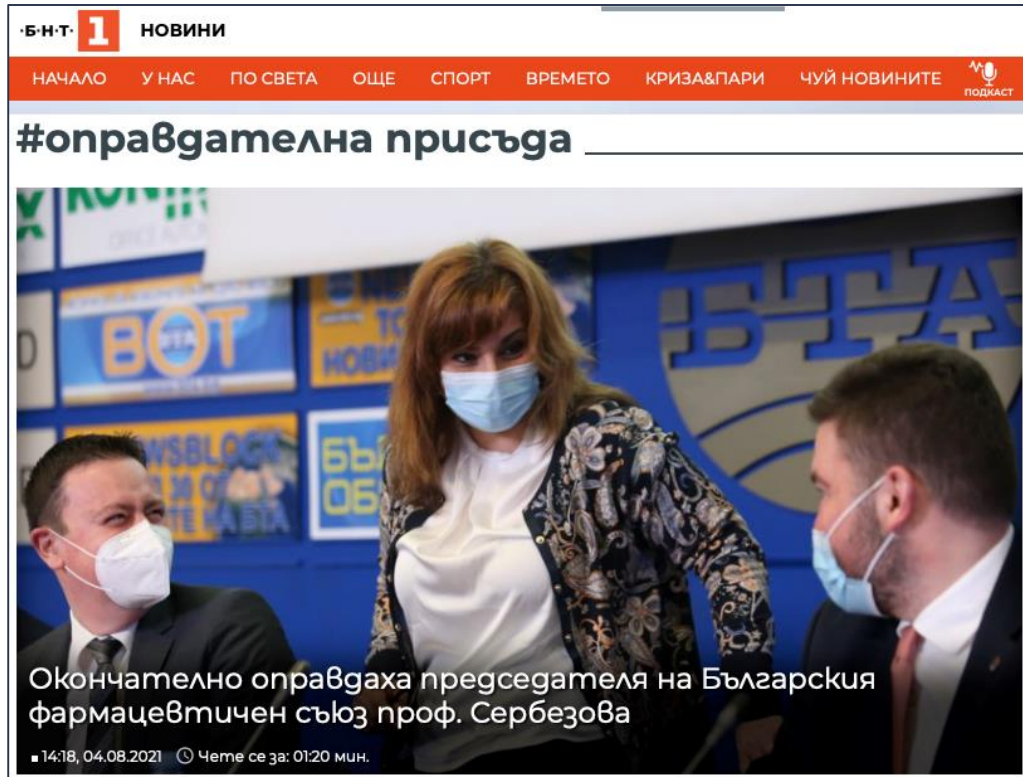
Източник: Наказателен кодекс

Чл. 326 (1) Който чрез слово, печат или други средства за масова информация, чрез електронни информационни системи или по друг начин подава или разпространява невярна информация, невярно повикване или заблуждаващи знаци за помощ, злополука или тревога, се наказва с лишаване от свобода до 3 години.

Източник: Законопроект за изменение и допълнение на Закона за радиото и телевизията

(19 март 2020 г.)

Наказателна отговорност за разпространение на дезинформация

„Знак за тревога в контекста на защитаваните обществени отношения следва да бъде приет като **конкретна информация за осъществено събитие**, което се отразява обективно неблагоприятно за неопределен брой трети лица, т.е. би довело до смут и безпокойство в неопределен брой български граждани и по този начин би засегнало общественото спокойствие и ред; тази информация (по дефиниция „знакът“ винаги е еднозначен и сочи за ясно дефинирана опасност) трябва да е конкретна, т.е. да съдържа твърдения за настъпили факти (за случили се в действителност събития, които са съществуващи и обективно проверени), а не съждения, оценки, субективни тълкувания и т.н., свързани с възприемането на дадено събитие от страна на подаващия информацията и възможните му последици в обществения живот.“

CENTER FOR
THE STUDY OF
DEMOCRACY

Благодаря за вниманието!

Димитър Марков

3-5 октомври 2022 г.